

Varhainen puuttuminen ja moniammatillisuus nuorisoriikollisuuden torjunnassa

Emilia Hämäläinen
erityisasiantuntija SM/PO

Hallitusohjelma

- Rikollisuuden ja muiden yhteiskunnallisten ongelmien torjumisessa panostetaan ennaltaehkäisyyn, juurisyiden tunnistamiseen ja rikosvastuun toteutumiseen.
- Hallitus tunnistaa nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntymisen vakavaksi ongelmaksi.
- Hallitus on sitoutunut ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi
- Hallitus nostaa poliisitehtävissä toimivien määrän 8000 henkilötyövuoteen
- Tämän lisäksi poliisin perusrahoitusta lisätään ja poliisin rahoitusmallia kehitetään

Ennalta estävä toiminta

- Poliisin ennalta estävä toiminta on poliisin laissa säädetty tehtävä, jolla ylläpidetään yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuutta, turvallisuuden tunnetta ja luottamusta poliisiin **puuttamalla varhain** turvallisuutta heikentäviin tapahtumiin ja kehitykseen. Ennalta estävä toiminta on myös **taloudellisesti kannattavaa**, sillä rikosten ja häiriöiden aiheuttamien vahinkojen korjaamisesta ja syyllisten saattamisesta edesvastuuseen teoistaan aiheutuu paljon kustannuksia. Rikokset ja häiriöt heikentävät turvallisuuden tunnetta. Yhteiskunta, jossa **turvallisuuden tunne** on vahva, on menestyvä yhteiskunta.
- **Yhteistyö** on avainasemassa poliisin ennalta estävän toiminnan ja sen onnistumisen kannalta.

Työmuodot

- Lähipoliisitoiminta
 - Läsnäolo kouluilla ja tapahtumissa
 - Virtuaalinen malli tehdä työtä
 - Toiminta sosiaalisessa mediassa
- MARAK
 - MARAK-toiminto ei ole täysimääräisesti poliisilla käytössä, tulee olla riittävän moniammatillinen
 - Toimintoon olisi varmasti mahdollista saattaa lisää asioita myös poliisin toimesta
 - Toiminta perustuu suostumukseen, mutta osallistuvilla todettu hyvin toimivaksi
 - Istanbulin sopimukseen liittyen useita kirjauksia (velvoittaa moniammatilliseen riskinarviointiin)

Työmuodot, jatkuu

- Ankkuritoiminta
 - Vaikuttavuustutkimus julkaistu 20.5.2022, tulokset lupaavia.
 - Käsikirjan päivitetty ja työn alla uudistaa alusta
- Huolta aiheuttavat henkilöt - HAH
 - Huomioon otettava henkilötietojen käsittely rikosten estämiseksi tai paljastamiseksi
 - Mitä poliisi voi todellisuudessa tehdä
 - Tiedonvaihto avainasemassa
- Paikallinen ongelmanratkaisu - POR
 - Vuosiraportoinnin perusteella kohtuullisen hyvin käytössä alueittain, saatu hyviä tuloksia
 - Otettava huomioon myös verkossa tapahtuvat asiat

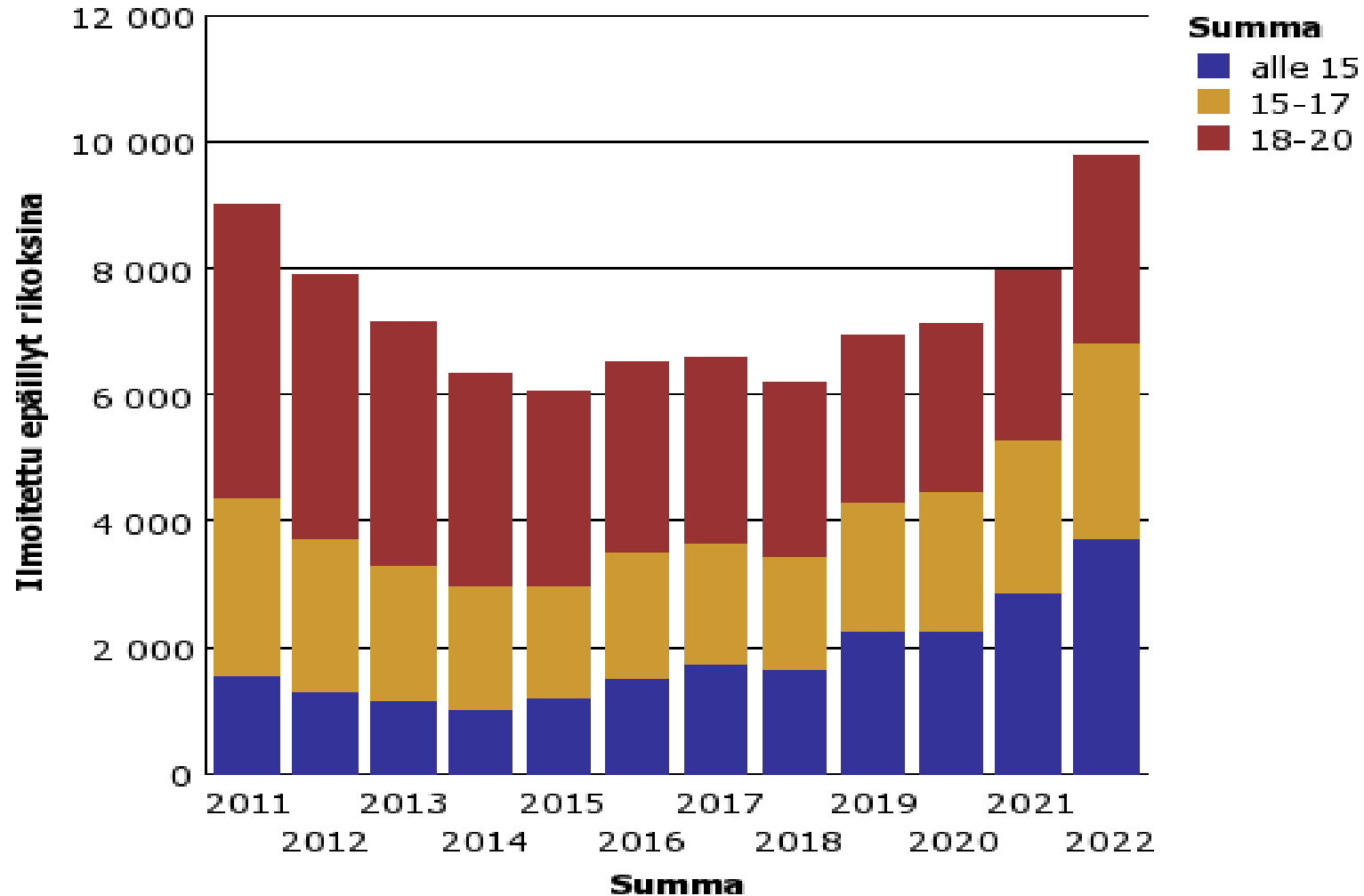

Nuorisoriikollisuus

- Nuorten rikollisuus on vuodesta 2011 alkaen pääasiassa vähentynyt niin poliisin tietoon tulleen rikollisuuden, rikostuomioiden kuin kokonaisrikollisuutta mittaavien kyselytutkimusten mukaan mutta vuodesta 2015 alkaen väkivaltarikollisuuden taso on kasvanut alaikäisten ja erityisesti alle 15-vuotiaiden ikäryhmissä. Huomattavaa on, että toistuva ja vakava rikollisuus kasautuu kuitenkin pienelle joukolle nuoria.
- Nuorten väkivaltarikokset kohdistuvat pääasiassa toisiin nuoriin
- Pahoinpitelyissä käytetty väkivalta sisältää yleisimmin lyömistä ja potkimista, mutta noin joka kuudennessa poliisin tietoon tullessa pahoinpitelyssä käytetään myös teräaseita
- Viime vuosina on yleistynyt myös digitaalisen väkivallan muoto, jossa väkivallantekoa kuvaavaa ja uhria nöyryyttävää kuvamateriaalia taltioidaan ja jaetaan sosiaalisessa mediassa.

Väkivaltarikoksista (pahoinpitelyt, henkirikokset ja ryöstöt) epäillyt alaikäiset vuosina 2011–2022

Lähde:
Keskusrikospoliisi

Alaikäisten väkivaltarikollisuus –Mitä tulisi tehdä

- Nuorten rikollisuus ja syrjäytymisen ennalta ehkäiseminen edellyttävät laajaa ja poikkihallinnollista yhteistyötä, mukaan tarvitaan koko yhteiskunta perheiden tärkeää roolia unohtamatta
- Poliisi ei voi toimia yksin, vaan työhön tarvitaan kaikkia nuorten parissa toimivia aikuisia
- Moni toimija sai lisärahoitusta katuväkivallan ehkäisemiseen vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa
- Poliisi sai alkuvuodesta noin miljoonan ennalta estävän toiminnan ja puolitoista miljoonaa rikostorjuntaan. Tämän tiimoilta Helsingin poliisilaitokselle perustettiin kaksi uutta ryhmää tutkimaan katujengirikollisuutta sekä yhden ryhmän ennalta estävän toiminnan puolelle
- Lisäksi eri ministeriöt jakoivat hankeavustuksia katuväkivallan ehkäisyyn ja nuorten parissa työskentelyyn

Nuorten väkivaltarikollisuuden kasvu

- Nuorten rikollisuus on vuodesta 2011 alkaen pääasiassa vähentynyt niin poliisin tietoon tulleen rikollisuuden, rikostuomioiden kuin kokonaisrikollisuutta mittaavien tutkimusten mukaan.
- Vuodesta 2015 alkaen väkivaltarikollisuuden taso on kasvanut alaikäisten ja erityisesti alle 15-vuotiaiden ikäryhmissä. 10.000 rikosta, 6.000 eri epäiltyä
- Toistuva ja vakava rikollisuus kasautuu pienelle joukolle nuoria

Katujengit

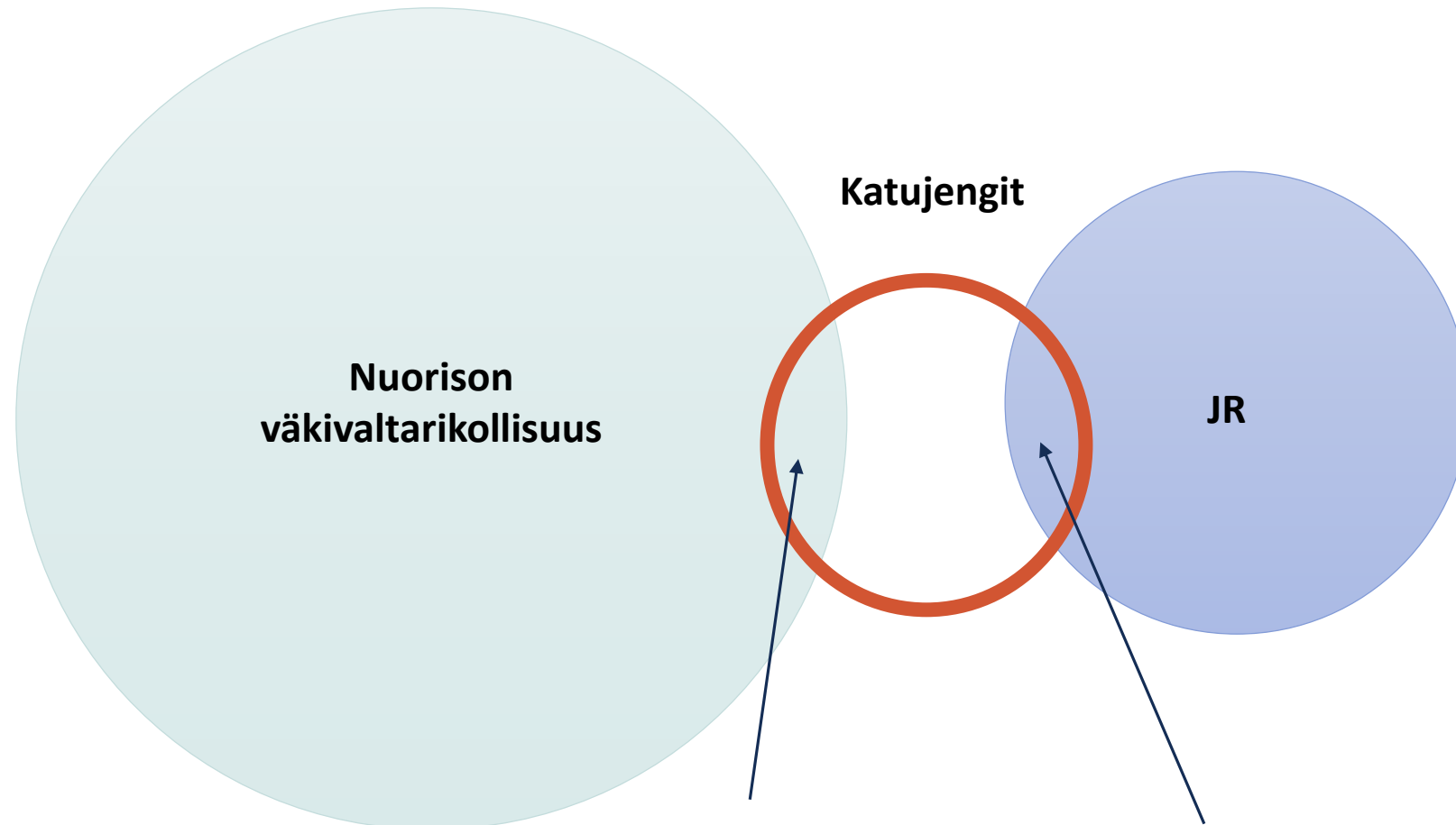
- Edelleen puhutaan noin 10 katujengistä.
- Jäsenten tunnistaminen ja määrittely eri rooleista etenee ja puhutaan noin 250 henkilöstä, siten että avaintoimijoita on noin puolet ja puolet näiden toimijoiden ympärillä liikkuvaan henkilöä. Henkilöiden lukumäärä saattaa muuttua tunnistamis- ja määrittelytyön edetessä.
- Katujengiläiset ovat nuoria aikuisia, vaikutuspiirissä myös alaikäisiä

Kaksi eri ilmiötä mutta yhtymäkohtia on

- Yhdessä rikoksiakin tekevät nuorisoryhmät ja katujengit ovat kaksi eri asiaa, kuitenkin nämä kaksi voivat toimia jatkumona toisilleen, jos kierrettä ei päästä katkaisemaan
- Katujengit käyttävät nuorempia rikosten tekemiseen ja esimerkiksi huumekaupassa kuriireina. Nuori saattaa huomaamattaan ajautua katujengin vaikutuspiiriin tai jopa toiminnan ytimeen.
- Ns. copy cat ilmiö vaikuttaa nuorisorikollisuuteen, nuoret seuraavat katujengiläisiä sosiaalisen median välityksellä ja saattavat ihannoida esimerkiksi väkivallan käyttöä, huumausaineiden käyttöä yms.

Nuorisoväkivalta – katujengit - JR

Väkivallan ja rikosten ehkäisyä tehdään kolmella tasolla:

koko väestöön kohdistuvin
ennaltaehkäisevin toimin
(primääripreventio)

- Turvallinen kasvuympäristö korostuu. Esimerkiksi vanhemmuuden tuki, systemaattinen puheeksiotto, nuorisotyö ja asuinalueilla tehtävä työ mahdollisia keinoja.
- Koulut ja varhaiskasvatus, toimivat harrastukset ja mielekäs vapaa-aika tärkeitä koko väestölle.

riskiyksilöihin tai -ryhmiin
kohdistuvalla varhaisella
puuttumisella
(sekundääripreventio)

- Varhainen puuttuminen lasten ja nuorten rikoksiin on eri toimijoiden jaettu tavoite.
- Jalkautuvan työn vahvistaminen eri toimintaympäristöissä ja palvelusektoreilla on tärkeää, jotta riskialttiissa asemassa olevia nuoria voidaan tunnistaa ja auttaa varhain. Mitä aikaisemmassa vaiheessa nuoren tilanne tunnistetaan ja siihen päästään antamaan tukea, sen parempi lopputulos on odotettavissa.
- Esimerkiksi ankkuritoiminta on tätä.

rikosten uusimisen ehkäisyllä
(tertiääripreventio)

- Toistuvasti rikoksilla oirelevien nuorten auttaminen ja toimintamallit
- Lastensuojelun sijaishuolto ja yhteisövaikuttavuus
- Järjestöjen työ rikoksilla oireilevien nuorten kanssa

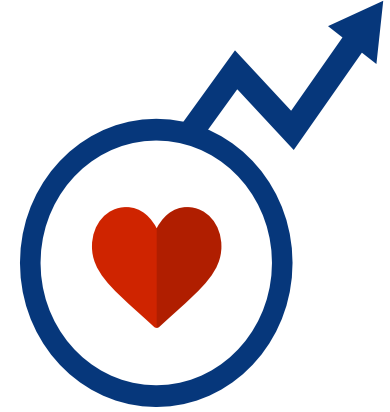

Ankkuritoiminta

- Ankkuritoiminta on yhteistyötä, joka kohdistuu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta estämiseen. Toimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta ja nuorisotoimesta ja työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä myös koulujen ja oppilaitosten kanssa.
- Ankkuritoiminnan tarkoituksena on puuttua nuoren tekemiin rikoksiin, päihteiden käyttöön tai muuhun huolta aiheuttavaan käytökseen. Puuttuminen tehdään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta kierrettä ei pääse syntymään ja nuoren elämän suuntaan voidaan vielä vaikuttaa. Ankkuritoiminnasta nuori ohjataan tarvittaessa jatkotyöhön tai tarvittavien palveluiden pariin.

Tavoite

- Estää ennalta nuorten rikoksia ja edistää nuorten hyvinvointia moniammatillisessa yhteistyössä
- Tarjota nuorelle ja perheelle tarkoituksenmukainen apu ja tuki oikea-aikaisesti
- Tukea nuorten osallisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä
- Ehkäistä ja tunnistaa radikalisoitumista ja siten lisätä sisäistä turvallisuutta
- Edistää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa muiden varhaisen puuttumisen toimijoiden ja kanssa
- Edistää ammattitaidon kehittymistä yli organisaatorajojen suhteessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen, varhaiseen puuttumiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen

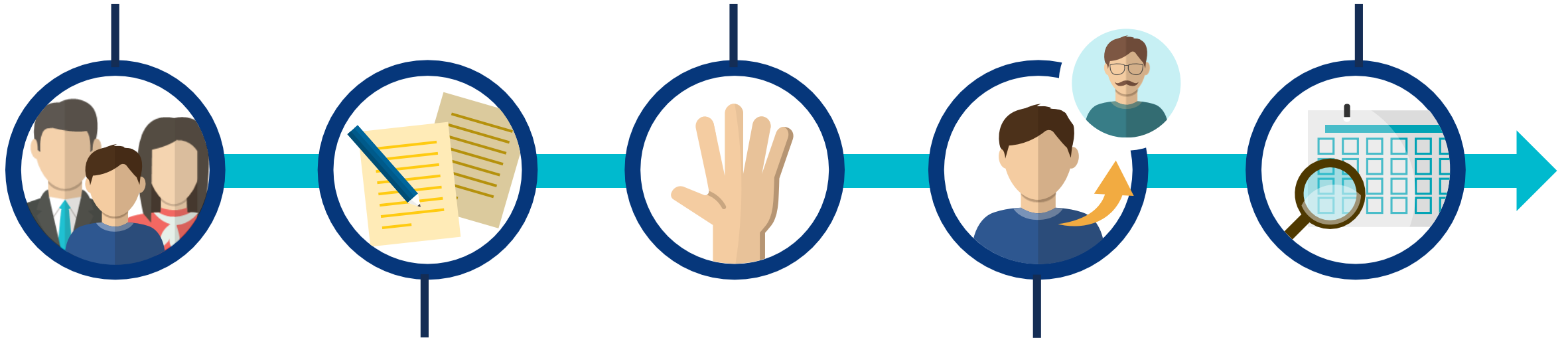

Toiminnan aikajana

TAPAAMINEN nuoren ja vanhempien kanssa mahdollisimman pian, mielellään 1–2 viikon sisään.

Oikea-aikainen, tehokas ja vaikuttava **INTERVENTIO**.

SEURANTA ja nuoren kanssa tulevaisuuden suunnittelu.

Moniammatillinen **ARVIO** nuoren ja perheen tilanteesta, sekä arvio mahdollisesta tuen tarpeesta. Rikoksen selvittäminen.

OHJAAMINEN oikeiden palvelujen pariin.

Miksi ankkuri

- Moniammatillinen arviointi nuoren asiassa
- Eri ammattilaisten näkemys yhdellä kertaa
- Nopea oikea-aikainen interventio
- Vankka kokemus nuorista ja nuoren kohtaamisesta
- Vahva alueellinen osaaminen
- Laaja-alainen kokemus eri aloilta

Tarve ankkuritoiminnalle

- Nuorilla ja perheillä on oikeus yhdenvertaisiin palveluihin
- Kansallisesti yhtenäisten toimintatapojen ansioista ankkuripalvelut voidaan järjestää eri puolilla maata samansuuntaisesti.
- Kansallisesti yhdenmukaisilla toiminnoilla voidaan tukea ankkuritoiminnan käynnistämistä, suunnittelua, toteutusta ja arviointia
- Yhtenäiset toimintatavat mahdollistavat moniammatillisen yhteistyön toteuttamisen ja johtamisen
- Ankkuritoimintaa voidaan paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti seurata, arvioida ja kehittää yhdenmukaisesti

Ankkuritoiminnan merkitys kasvussa

- Ankkuritoiminta perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön ja asiakkaan vapaaehtoisuuteen. Toiminta on valtakunnallisesti kattavaa ja siten nuoret yhdenvertaisemmassa asemassa palvelujen suhteen.
- Väkivallan käyttö ja sillä uhkaaminen ovat merkittävässä roolissa ankkuritoiminnanasiakkuuksissa. Myös erilaiset mielenterveyden haasteet näkyvät.
- Ankkuritoiminta on vaikuttavaa. Tutkimuksen perusteella ankkuritoiminnan kohteina olleilla nuorilla oli verrokkeihin nähden pienempi riski olla epäiltynä uudesta rikoksesta seuraavan vuoden aikana. Tutkimuksessa ilmeni, että ankkuri-intervention vaikutus näyttäisi ehkäisevän tulevaa rikoskäyttäytymistä paremmin kuin pelkkä rikosepäily ja siitä seuraava rikosprosessi. (Kaakinen ym. 2022).

Ankkuritoiminta lukuina

- Ankkurikäyntien lukumäärä: vuosi 2021 5515 asiakaskäyntiä, vuosi 2022 6849 käyntiä
- asiakkaiden ikäjakauma:
 - alle 15-vuotiaat: vuosi 2021 3031, 2022 3946
 - joista alle 12-vuotiaita vuonna 2021 764 ja vuonna 2022 820
 - aikuisasiakkaita vuonna 2021 625 ja vuonna 2022 759
- uusijat/ensikertalaiset
 - ensikertalaisia vuonna 2021 4092 tapaamista ja 2022 4785
 - uusijoita vuonna 2021 1425 tapaamista ja 2022 2064
- Yleisimmät tulosyyt:
 - 2021 näpistys, pahoinpitely ja päihteet
 - 2022 näpistys, pahoinpitely, päihteet ja kiusaaminen
- Tieto asiakkaasta tuli:
 - eniten ohjauksia poliisilta, koulut ja oppilaitokset ja sosiaalitoimi seuraavana

Kiitos!

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi